

ZDA svetovna velesila

Združene države Amerike so po površini in prebivalstvu tretja največja država na svetu. Država je sestavljena iz **50ih zveznih držav**, zato tako državo imenujemo **federacija ali federalna država**. **Federacija** je državna ureditev, ki združuje dve ali več enakopravnih in relativno samostojnih državnih enot - zvezne države.

Poleg zvezni držav imamo tudi **teritorije**, ki spadajo pod ZDA vendar nimajo nobenih volilnih pravic. Ti teritoriji so Deviški otoki Združenih držav, Guam, Ameriška Samoa, Portoriko in Severni Marijanski otoki, drugi otoki ostajajo neposeljeni.

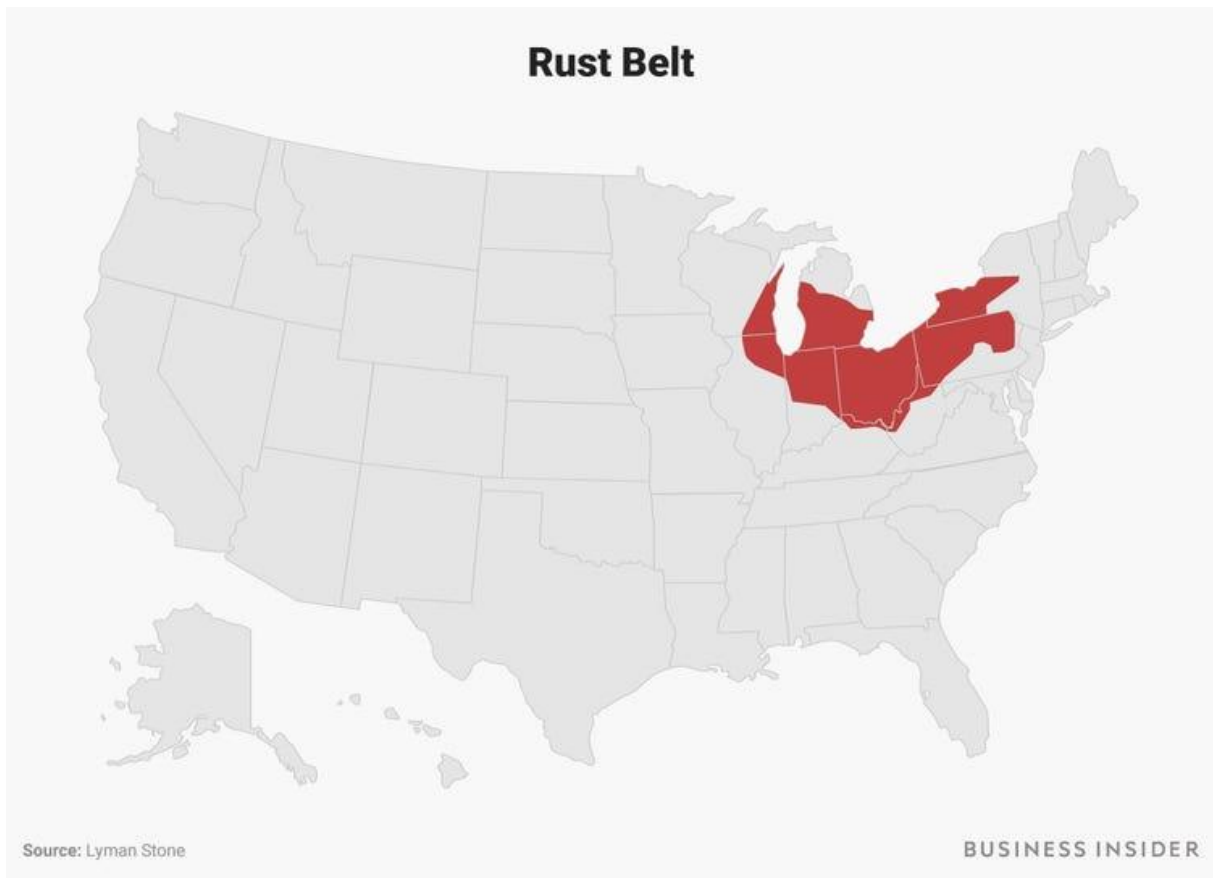

Slika 1: 50 zveznih držav ZDA

ZDA, so se v današnjo velesilo preobrazile po prvi svetovni vojni, namreč do prve svetovne vojne, so ZDA izvajale politiko **izolacionizma**. To pomeni, da se niso vmešavali v **zunanj**o politiko, torej po domače povedano, so skrbeli sami zase in jih drugi dogodki po svetu niso zanimali. V ZDA živi le 5% svetovnega prebivalstva, ustvarijo pa kar 20% vse svetovne proizvodnje.

ZDA so bogate z rudami, predvsem z **železovo rudo** in **premogom** v Apalačih in ob Velikih jezerih. Tam je v preteklosti nastalo **industrijsko srce**. V zadnjih desetletjih

se je industrija (železarstvo) v tem območju znašla v krizi. Zaradi opuščanja obratov se je prijelo tudi ime **pas rje**.

Slika 2: Pas rje označen z rdečo barvo

Nova industrija (**industrija visoke tehnologije**), se je najbolj razvila v tako imenovani **Silicijevi dolini** (silicij potrebujemo v izdelavi računalniške opreme) v bližini San Francisca v Kaliforniji. Posebnost Kalifornije je tudi **filmska industrija** (Hollywood). Posebnost Ameriškega gospodarstva je tudi v tem, da industrijske obrate postavljajo čez mejo v **Mehiki**.

Slika 3: Google v Silicijevi dolini

Kar se tiče **energetike**, ZDA porabijo petino vse energije na svetu, v ozračje izpustijo pa kar šestino vseh svetovnih izpustov ogljika, pred njimi je le Kitajska.

Najpomembnejši energenti so **nafta**, **zemeljski plin** in **premog**. Za potrebe elektrike so izgradili velike hidroelektrarne, s katerimi zadržujejo vodo tudi za potrebe kmetijstva (**namakanje**). Čeprav je v državi zelo razvit železniški promet, ima glavno vlogo **cestni promet**, kar se pozna v večjih mestih, kjer so posledica **prometni zamaški**. Najpogostejši način pridobivanja nafte je **fracking**, ki ima lahko velike posledice. Ogledate si lahko kratek video o postopku:

<https://www.youtube.com/watch?v=Uti2niW2BRA>

Slika 4: Prometni zamašek v Los Angelesu

ZDA so tudi vodilna država v raziskovanju novega in neznanega. ZDA so tudi "rojstni kraj" **interneta**. Trenutno so ZDA največja velesila tako politično kot vojaško brez kakšnega tekmeca (bliža se ji Kitajska gospodarsko, z Rusijo so v političnem boju že od konca druge svetovne vojne). Ker je le manjši del prebivalstva zaposlen v industriji pravimo takšni družbi **postindustrijska družba**.

Kmetijstvo

V kmetijstvu je zaposlenega manj kot 2% prebivalcev, vendar imajo ZDA vodilno svetovno vlogo. Vodilni so po pridelavi **koruze, soje, pšenice, ovs**a in **agrumov**. Če bi razdelili prostorsko nekako glavne panoge bi veljalo naslednje:

- ✚ Ob Priatlantskem nižavju in Velikih jezer se je umestila **mlečna živinoreja in vrtnarstvo**.
- ✚ V osrednjem nižavju se prideluje **pšenica, koruza in soja**. Tu najdemo tiste značilne ameriške **farme**.
- ✚ V subtropskem jugu uspevajo plantaže **tobaka, riža, bombaževca** in **sladkornega trsta**. Gre se za **intenzivno kmetijstvo**
- ✚ Nasprotno se je kmetijstvo razvilo zahodno od 100. poldnevnika. Ker so sušna območja se je tu živinoreja uveljavila v obliki **rančev** in tu najdemo še tradicijo **kavbojev**.

Slika 5: Tipična ameriška farma

Slika 6: Delo na ranču in kavboj

Pred vikendom dobite še dodatno video vsebino, kjer se bom spustil v podrobnosti samo kot zanimivosti.